

**WETENSCHAPPELIJK COMITE
VAN HET FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR DE VEILIGHEID
VAN DE VOEDSELKETEN**

ADVIES 15-2014

Betreft : Evaluatie van een ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de veterinairerechtelijke voorschriften voor het handelsverkeer en de invoer van bepaalde dieren en tot vaststelling van de voorschriften voor de erkenning van instellingen, instituten en centra, die dergelijke dieren houden (dossier WetCom Nr. 2014/16).

Advies goedgekeurd door het Wetenschappelijk Comité op 12/09/2014.

Samenvatting

Er wordt aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd een ontwerp van koninklijk besluit tot vaststelling van de veterinairerechtelijke voorschriften voor het handelsverkeer en de invoer van bepaalde dieren en tot vaststelling van de voorschriften voor de erkenning van instellingen, instituten en centra, die dergelijke dieren houden, te evalueren. Het gaat om een gedeeltelijke omzetting van de Richtlijn 92/65/EEG.

Het Wetenschappelijk Comité keurt de inhoud van het ontwerp koninklijk besluit goed. Het Comité geeft aanbevelingen om de leesbaarheid en het begrijpen van de tekst te verhogen en om de inhoud van de Richtlijn aan te passen aan de specifieke epidemiologische, politieke en wettelijke Belgische context. Bovendien wordt aanbevolen om bijlage II te vervangen door een verwijzing naar de nieuwe lijst van meldingsplichtige ziekten die voorkomt in het koninklijk besluit van 3 februari 2014, en er twee ziekten van niet-humane primaten aan toe te voegen: Ebola en apenpokken.

Summary

Advice 15-2014 of the Scientific Committee of the FASFC

Evaluation of a project of royal decree laying down animal health requirements governing trade and imports of certain animals and defining the conditions for approval of organizations, institutes and centers owning such animals.

This project of royal decree is a partial transposition of Directive 92/65 / EEC.

The Scientific Committee approves the content of the project of royal decree. The Committee recommends to increase the readability and understanding of the text and to adapt the content of the Directive to the specific epidemiological, political and legislative Belgian context. It is also recommended to replace Annex II with a reference to the new list of notifiable diseases listed in the Royal Decree of 3 February 2014, and to add two diseases of nonhuman primates: Ebola and monkeypox.

Trefwoorden

Bijzondere diersoorten - handelsverkeer - invoer - registratie - erkenning

1. Referentietermen

1.1. Vraag

Het ontwerp van koninklijk besluit bepaalt:

- 1) de veterinairerechtelijke eisen voor het handelsverkeer en de invoer van bepaalde dieren die, wat de veterinairerechtelijke voorschriften betreft, niet onderworpen zijn aan de specifieke regelgevingen ("bijzondere diersoorten");
- 2) de (veterinairerechtelijke) erkenningsvoorwaarden van de instellingen, instituten en centra die dergelijke diersoorten bewaren.

Die eisen en voorschriften zijn gebaseerd op de Europese wetgeving (Richtlijn 92/65/EEG). Aangezien die echter dateren van 1992 lijkt het opportuun om ze af te toetsen aan de huidige wetenschappelijke kennis.

Het advies van het Wetenschappelijk Comité wordt gevraagd met betrekking tot de veterinairerechtelijke bepalingen in het ontwerp van koninklijk besluit.

1.2. Wettelijke context

Richtlijn 92/65/EEG van de Raad van 13 juli 1992 tot vaststelling van de veterinairerechtelijke voorschriften voor het handelsverkeer en de invoer in de Gemeenschap van dieren, sperma, eicellen en embryo's waarvoor ten aanzien van de veterinairerechtelijke voorschriften geen specifieke communautaire regelgeving als bedoeld in bijlage A, onder I, van Richtlijn 90/425/EEG geldt.

Gelet op de discussie in de werkgroepvergadering van 18 juli 2014 en de plenaire zitting van 12/09/2014,

geeft het Wetenschappelijk Comité het volgende advies :

1. Inleiding

- Dit ontwerp van koninklijk besluit is een omzetting van een Europese Richtlijn. Daardoor is het moeilijk om de inhoud ervan te wijzigen, tenzij door strenger te zijn dan de inhoud van de Richtlijn. Zoals in de referentietermen uitgelegd, dateert deze Richtlijn van 1992 en lijkt het opportuun om de inhoud ervan te analyseren in het licht van de nieuwe wetenschappelijke kennis, maar ook in functie van de specifieke Belgische context.
- Onder "bijzondere diersoorten" wordt begrepen: alle diersoorten die niet onder een andere regelgeving vallen met betrekking tot de handel en het handelsverkeer, zoals bijvoorbeeld de niet-humane primaten en de papegaaiaachtigen. Het is onmogelijk om een positieve lijst van alle bijzondere diersoorten op te stellen, aangezien die soorten bijzonder talrijk en divers zijn. Daardoor wordt in het ontwerp van koninklijk besluit een negatieve lijst van diersoorten vermeld, wat de lezer ertoe verplicht *a contrario* te redeneren. Een negatieve lijst biedt bovendien de mogelijkheid om automatisch rekening te

houden met de volledige biodiversiteit en dus ook met het ontstaan of ontdekken van eventuele nieuwe diersoorten.

- Dit ontwerp van koninklijk besluit heeft betrekking op de operatoren die bijzondere diersoorten in de handel brengen, met inbegrip van dierentuinen en onderzoeksinstellingen. Volgens het besluit is de registratie ervan verplicht. Daarnaast voorziet het besluit een erkenning van die operatoren op vrijwillige basis. De voorwaarden voor het verkrijgen en voor het behoud van de erkenning worden uitvoerig beschreven. Vanaf het ogenblik waarop deze operatoren overeenkomstig dat besluit erkend zijn, worden ze "instellingen, instituten en centra" genoemd.
- Na indiening van het dossier bij het Wetenschappelijk Comité werd het ontwerp van koninklijk besluit gewijzigd door de adviesaanvrager. Die wijzigingen zijn van tweeërlei aard:
  - de aspecten met betrekking tot de handel in honden, katten en fretten zullen worden geïntegreerd in een andere Belgische wetgeving met betrekking tot de gezelschapsdieren. Daardoor zullen artikel 4, § 1, 5°, f), vanaf de termen « die voor niet-commercieel verkeer hun eigenaar of een natuurlijke persoon die optreedt namens of in overeenstemming met de eigenaar, vergezellen... », artikel 13 en artikel 16, §2) worden geschrapt uit dit ontwerp koninklijk besluit.
  - Bijlage II (lijst van de meldingsplichtige ziekten in het kader van dit ontwerp koninklijk besluit) wordt vervangen door een verwijzing naar de nieuwe Belgische lijst van 2014 van meldingsplichtige ziekten (koninklijk besluit van 3 februari 2014), met toevoeging van de apenpokken en het Ebolavirus.

2. Advies

- **Vormelijke bemerkingen.** Vormelijke bemerkingen zijn rechtstreeks doorgestuurd naar de adviesaanvrager. Ze worden niet vermeld in dit advies omdat ze geen wetenschappelijke inhoud hebben.
- **Levende dieren** (titel en artikel 1). Door de gedeeltelijke omzetting van de Richtlijn 92/65/EEG tot vaststelling van de veterinaire voorschriften voor het handelsverkeer en de invoer van dieren, sperma, eicellen en embryo's, zorgt het ontwerp van koninklijk besluit in feite enkel voor de omzetting van het deel met betrekking tot de levende dieren. Het sperma, de eicellen en de embryo's zijn opgenomen in een andere wetgeving. Er wordt dan ook aanbevolen in de Franse titel de term "vivants" toe te voegen na de term "animaux", zoals dat is gedaan in de Nederlandse versie ("levende dieren").
- **Gezelschapsdieren** (artikel 2, § 3). Er wordt aanbevolen, in artikel 2, naast circusdieren, gezelschapsdieren uit te sluiten. Bepalingen inzake gezelschapsdieren zullen opgenomen worden in een nieuwe koninklijk besluit houdende de veterinaire voorschriften voor het verkeer van honden, katten en fretten. Dit koninklijk besluit is in voorbereiding en zal normaal gezien binnenkort gepubliceerd worden. Dit houdt automatisch de uitsluiting in van de gezelschapsdieren uit de punten 6° (lagomorfen) en 7° (papegaaiaachtigen) van het koninklijk besluit.
- **Producten.** De term « producten » of « dierlijke bijproducten » wordt gebruikt in de definities van invoer (artikel 4, § 1, punt 4°) en van veterinaire controle (artikel 4, § 1, punt 14°). Wanneer de term "producten" wordt vermeld in een titel van

een richtlijn of koninklijk besluit, wordt verondersteld dat die omschreven wordt in de betrokken wetgevingen. Om dierlijke producten zoals vlees uit te sluiten, wordt aanbevolen om een definitie van "product" toe te voegen. De producten zoals vlees worden in andere besluiten geregeld.

- **Varkens** (Artikel 4, 5°, b). Volgens de tekst zijn "Varkens, met name alle dieren van de familie van de Suidae, met uitzondering van wilde zwijnen" uitgesloten van dit koninklijk besluit. De term "met name" leidt tot verwarring, omdat men laat doorschemeren dat de familie van de Suidae slechts een deel van de varkens vertegenwoordigt. Er wordt aanbevolen om de volgende zin te gebruiken: "varkens: alle dieren van de familie van de *Suidae*, met uitzondering van de wilde zwijnen", opdat alle varkens, dat wil zeggen alle Suidae, zouden zijn uitgesloten van het koninklijk besluit (met uitzondering van de wilde zwijnen). Dezelfde opmerking geldt:
  - voor de paardachtigen (punt c): de tekst vervangen door "Als huisdier gehouden of in het wild levende paardachtigen, met inbegrip van zebra's, ..."), wat het voordeel heeft dat ook in de Franstalige versie, de term "des espèces équinnes" kan worden geschrapt, want in de realiteit is er slechts één enkele soort paarden;
  - voor pluimvee (punt d): de term "met name" schrappen;
  - voor aquacultuurdieren (punt h): de term "met name" schrappen.

Er wordt ook aanbevolen om, verder in artikel 4, de definitie van "wilde zwijnen" in te voegen, teneinde verwarring te vermijden bij de lezing van punt b) (wilde zwijnen: alle Suidae die niet in een bedrijf worden gehouden).

- **Weekdieren** (artikel 4, 5°, h) en j)). Punt h) sluit de weekdieren van het phylum Mollusca uit en punt j) sluit de tweekleppige weekdieren (Lamellibranchiata) uit. Met het oog op coherentie wordt aanbevolen om de tweekleppige weekdieren in punt h) op te nemen en punt j) te schrappen.
- **Zeewaterdieren** Zeewaterdieren worden uitgesloten uit dit koninklijk besluit (artikel 4, 5°, i), wat dus de zeezoogdieren zoals de dolfinen, de oorrobbers of de zeehonden, uitsluit. Nochtans kunnen die zeezoogdieren worden verhandeld en ze kunnen in dierentuinen terechtkomen. Het Wetenschappelijk Comité zou kunnen aanbevelen om te preciseren dat die zeezoogdieren moeten worden opgenomen in het koninklijk besluit, maar in de realiteit is er geen gezondheidsrisico verbonden aan die soorten. Bovendien wordt in de Europese Richtlijn die aan de basis van de omzetting ligt, geen melding gemaakt van die zeezoogdieren. De opname van die soorten lijkt dan ook niet relevant.
- **Meldingsplichtige ziekten** Bijlage II vermeldt de lijst van meldingsplichtige ziekten alsook de diersoorten waarop die ziekten betrekking hebben. Die lijst bevat echter niet alle Belgische meldingsplichtige ziekten die zijn opgenomen in het koninklijk besluit van 3 februari 2014 tot aanwijzing van de dierenziekten die vallen onder de toepassing van hoofdstuk III van de diergezondheidswet van 24 maart 1987 en tot regeling van de aangifteplicht. Bepaalde zijn nochtans belangrijk, zoals bijvoorbeeld de epizoötische hemorragische ziekte. Bovendien kan het opnemen van een lijst van gastheerdiersoorten restrictief blijken (indien de lijst van de gastheren onvolledig is of indien in de toekomst ziekten zouden worden gediagnosticeerd in nieuwe diersoorten) en/of kan dit leiden tot verwarring van fylogenetische aard bij de lezer (bijvoorbeeld met betrekking tot Riftdalkoorts is het gebruik van de term "Camelus species"

(kameel en dromedaris) beperkender dan het gebruik van de term "Camelidae", die daarnaast ook de lama's en alpaca's omvat.

Er wordt aanbevolen om bijlage II te vervangen door een verwijzing naar de nieuwe Belgische lijst van aangifteplichtige ziekten die voorkomt in het koninklijk besluit van 3 februari 2014. Het koninklijk besluit van 3 februari 2014 citeert echter de aangifteplichtige ziekten ten aanzien van als huisdier gehouden diersoorten. De lijst van die als huisdier gehouden diersoorten is restrictiever dan de lijst van de diersoorten die opgenomen zijn in de bijlage II (bijvoorbeeld "runderen" is restrictiever dan "Bovidae"). Het verdient dan ook aanbeveling om te verwijzen naar het koninklijk besluit van 3 februari 2014 en te vermelden dat de lijst van diersoorten die erin opgenomen is, indicatief is en niet restrictief.

De lijst van de ziekten van het koninklijk besluit van 3 februari 2014 kan als dusdanig worden beschouwd, maar het is noodzakelijk om twee ziekten van niet-humane primaten eraan toe te voegen: Ebola en apenpokken.

- **Niet-humane primaten** (artikel 7 en bijlage IV). Er wordt aanbevolen om de term "apen" te vervangen door de term "niet-humane primaten". Aangezien deze term algemener is dan de term "apen", kunnen de termen "(simiae en prosimiae)" worden geschrapt.
- **Hoefdieren** (artikel 8, § 1). De hoefdieren vormden oorspronkelijk een superorde die verschillende orden van zoogdieren groepeerde: de evenhoevigen (geit, varken, nijlpaard, koe, enz.), de onevenhoevigen (paard, neushoorn, tapir), de walvisachtigen (dolfijn, walvis, potvis, enz.), de slurfdieren (olifant), de zeekoeien (dugong en lamantijn), de klipdasachtigen (klipdas) en de tubulidentae (aardvarken) (Wikipedia). Op grond van de moderne taxonomie is die groep betwistbaar. Voor de duidelijkheid van de tekst wordt aanbevolen om te verduidelijken welke diersoorten onder de term "hoefdieren" vallen.

In bijlage III, waarvan de titel luidt "Specifiek voor hoefdieren andere dan runderen, varkens, schapen, geiten en paardachtigen: verklaring in te vullen op het veterinair certificaat, zoals voorzien in artikel 8, § 1, 5° van dit besluit", is er een definitie van "hoefdieren" die luidt als volgt: herkauwer(s)/varkensachtige(n) van andere soorten dan die bedoeld in richtlijn 64/432/EEG. Deze definitie stemt niet overeen met de definitie van hoefdier zoals bedoeld in artikel 8. De inhoud van de verklaring van bijlage III kan echter niet worden gewijzigd, want die is rechtstreeks afkomstig van de Europese Richtlijn. Het wijzigen van de inhoud zou leiden tot problemen op het vlak van het intracommunautaire handelsverkeer. Om dit probleem te verhelpen, wordt aanbevolen om de eerste regel van de titel van bijlage III te schrappen: " Specifiek voor hoefdieren andere dan runderen, varkens, schapen, geiten en paardachtigen:". Op die wijze verdwijnt de term "hoefdier" zonder dat de inhoud van de verklaring wordt gewijzigd.

- **Suidae** (artikel 8, §3). Het gebruik van de term "varkensachtigen, andere dan varkens" leidt tot verwarring. In werkelijkheid worden in dat artikel 8 enkel wilde varkens bedoeld. Om verwarring te vermijden wordt aanbevolen om gewoon te verwijzen naar de definitie van artikel 4, 5°, b), op grond waarvan enkel wilde varkens bedoeld worden in het koninklijk besluit.

- **Psittacosis** (artikel 9, 2, 1°). De ziekteverwekker die verantwoordelijk is voor psittacosis is *Chlamydia psittaci*.
- **Contacten** (artikel 9, §2, 1°; artikel 11, 1°; artikel 12). In die artikelen wordt vermeld dat de papegaaiachtigen, de lagomorfen en de nertsen en vossen enkel mogen worden verhandeld wanneer ze niet in contact zijn geweest met dieren afkomstig van bedrijven waarin bepaalde meldingsplichtige ziekten zijn vastgesteld. De tijd verstreken sinds het laatste contact wordt niet gepreciseerd, wat de opheffing van het handelsverbod belet. Die duur hangt af van de ziekten en kan bijgevolg niet worden gepreciseerd. Om dit probleem te verhelpen, wordt aangeraden te vermelden: "zijn niet in contact geweest met dieren afkomstig van een haard". In de praktijk wordt, zodra het epidemiologisch onderzoek is beëindigd, de haard alsook de maatregelen en het begrip "contact" opgeheven. Het begrip "haard" maakt het bovendien mogelijk om rekening te houden met de verbodsduur eigen aan elke ziekte. De contactduur is beperkt aangezien de haard is opgeheven.
- **Welzijn** (bijlage IV). Sinds 1 juli 2014 is dierenwelzijn in België geregionaliseerd. De beschouwingen met betrekking tot het dierenwelzijn mogen dan ook worden geschrapt uit het ontwerp koninklijk besluit.

3. Besluit

Het Wetenschappelijk Comité heeft een ontwerp van koninklijk besluit geëvalueerd tot vaststelling van de veterinairerechtelijke voorschriften voor het handelsverkeer en de invoer van bepaalde dieren en tot vaststelling van de voorschriften voor de erkenning van instellingen, instituten en centra, die dergelijke dieren houden.

Het gaat om een gedeeltelijke omzetting van de Richtlijn 92/65/EEG.

Het Wetenschappelijk Comité keurt de inhoud van het ontwerp koninklijk besluit goed. Het Comité geeft aanbevelingen om de leesbaarheid en het begrijpen van de tekst te verhogen en om het content van de Richtlijn aan te passen aan de specifieke epidemiologische, politieke en wettelijke Belgische context.

Voor het Wetenschappelijk Comité,

Prof. dr. E. Thiry (Get.)
Voorzitter

Brussel, 18/09/2014

Leden van het Wetenschappelijk Comité

Het Wetenschappelijk Comité is samengesteld uit de volgende leden :

D. Berkvens, A. Clinquart, G. Daube, P. Delahaut, B. De Meulenaer, L. De Zutter, J. Dewulf, P. Gustin, L. Herman, P. Hoet, H. Imberechts, A. Legrève, C. Matthys, C. Saegerman, M.-L. Scippo, M. Sindic, N. Speybroeck, W. Steurbaut, E. Thiry, M. Uyttendaele, T. van den Berg, C. Van Pethegem[†]

Belangenvermenging

Er werd geen belangenconflict vastgesteld.

Dankbetuiging

Het Wetenschappelijk Comité dankt de Stafdirectie voor de risico-evaluatie en de leden van de werkgroep voor de voorbereiding van het ontwerpadvies. De werkgroep was samengesteld uit :

Leden van het Wetenschappelijk Comité:	T. van den Berg (rapporteur), E. Thiry, H. Imberechts, C. Saegerman, J. Dewulf
Externe experts:	K. Hermans (UGent), S. Van Gucht (ISP)

Wettelijk kader van het advies

Wet van 4 februari 2000 houdende oprichting van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, inzonderheid artikel 8;

Koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen;

Huishoudelijk reglement, bedoeld in artikel 3 van het koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, goedgekeurd door de Minister op 9 juni 2011.

Disclaimer

Het Wetenschappelijk Comité behoudt zich, te allen tijde, het recht voor dit advies te wijzigen indien nieuwe informatie en gegevens ter beschikking komen na de publicatie van deze versie.